

J. G.:

Kraljevič Marko.

ikogar ni med nami od otroka pa do starca, ki bi ne vedel za kraljeviča Marka. Mnogi znajo o njem pripovedovati veliko povesti. Mnogi znajo o njem peti na gosli. Mnogi vedo, da je kraljevič Marko iz belega mesta Prilepa — vsi pa vedo to, da je bil kraljevič Marko junak, da je branil in čuval in preganjal one, ki so bili nasilneži.

Oče kraljeviča Marka se je zval Vukašin. Priimek Vukašinov je Mrnjačević. On je bil velikaš carja Dušana Silnega, ki mu je dal Prilep z okolico, da v njem živi in vlada. Po Dušanovi smrti se je proglasil Vukašin za samostojnega kralja.

V istem času so Turki iz Azije vedno bolj in bolj napadali Balkanski polotok in naše kraje. Nesložnost knezov jim ni mogla nuditi jačjega odpora. Ko bi bili složni in ko bi poslušali vsi enega, kdo ve, bi li mogli Turki priti v našo deželo in si jo docela podjarmiti. Kako velika je bila takrat nesloga, nam kaže narodna pesem »Uroš in Mrnjačević«. Tu je popisana borba za srbski prestol med velikašem Mrnjačevićem in carjem Urošem (sinom carja Dušana). Najprej so pozvali kraljeviča Marka, da on določi, kdo naj bo car. V pesmi se pripoveduje, da je bil Marko pisar carja Dušana in da je moral on vedeti, čigavo je carstvo.

In pesem nam kaže, kako pravičen je bil kraljevič Marko, ki si ni hotel nakopati greha na dušo. Ni hotel reči, da je ostalo carstvo njegovemu očetu, ni hotel reči, da je ostalo njegovim staršem, ampak je rekel: Od očeta je prešlo na sina, od carja Dušana — carju Urošu.

Brezštevlna junaštva, ki jih je Marko izvršil, so ga uvrstila med naše največje junake. Marko gre skozi Makedonijo in staro Srbijo, preganja narodove krvoloke, brani rajo in siročad pred nasiljem. Tam uniči 12 razbojnikov, tam premaga Musa Kecedžija, tam brani narod pred Turki in njihovimi napadi. Kjer je potreba, tja pride, tam pomaga, a tudi njemu pomaga Bog in sreča junaška.

Pravijo, da za Marka niso mogli dobiti konja. Šarca, ki ga je jahal do svoje smrti, je dobil na ta način: Privredli so pred Marka neko pisano žrebe. Ni bilo lepo. Marko ga prime za rep in rep ovije okrog sebe. Ali žrebeta ni mogel premakniti z mesta. »To je konj zame!« reče kraljevič Marko, neguje konja in ga čuva do smrti.

Narodna pesem pravi, da se kraljevič Marko vrne in da njegov topuz izide iz morja. Pesem pravi, da še živi. Pa je res živ med nami! Mi se ga spominjamo, mi ga ljubimo, mi smo ponosni nanj; njegova dela in junaštva žive med nami in to je isto, kot da bi živel Marko sam. Spomin nanj bo živel v našem narodu, dokler bo živel naš narod.

Ko so zavzeli Turki srbske zemlje, se jim je pokoril tudi Marko. Samo dovolil ni, da gredo Turki skozi njegov kraj, da mučijo in ple-
nijo ljudstvo, ampak ga je ščitil pred njimi. V tej dobi so začeli Turki vojno z Rumuni. Marko je obljubil Turkom pomoč tudi v vonji. A pred bojem je vzkliknil: »Daj Bog, da zmagajo kristjani, četudi sam padem in umrem!«

In Marko je padel v tem boju!

Ostale so sirote brez dobrega zaščitnika, ostale so in so robovale Turkom.